

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

-

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

Varsinais-Suomen ELY-keskus kannattaa pääosin esitettyjä muutoksia.

Palkkatuen yleisten edellytysten eli palkkatuen kohderyhmän määrittelyn muutokset nähdään perusteltuna. Kohderyhmämäärittelyllä ehkäistään tilanteita, joissa tuki tulisi myönnettyä työsuhteisiin, jotka voisivat syntyä ilman palkkatukeakin. Tosin palkkatukea hakevat työnantajat eivät välttämättä hahmota ryhmäpoikkeusasetuksen kohderyhmää yhtä helposti kuin tukea myöntävät viranomaiset, joten palkkatuesta viestimiseen tulee panostaa.

Esityksen perustelujen 2§:n 5 kohdan mukaan:”... tai niin sanotulla nollatuntisopimuksella oleva, jolle työnantaja ei tosiasiallisesti ole tarjonnut työtunteja, katsottaisiin työtä vailla oleviksi.” Tuen säädösten soveltamisen näkökulmasta tämä ei ole yksinkertaistus. Hakuprosessia hidastaa se, jos tukihakemusta käsiteltäessä on ensin selvitettävä, onko nollatuntisopimuksella töissä oleva henkilö

tosiasiallisesti ollut työssä. Lain 1 luvun 3 § työttömän määritelmän mukaan ratkaisevaa on työsopimukseen kirjatut tunnit. Olisi selkeintä kohdella nollasopimuksia em. säädöksen mukaan myös palkkatukiprosessin aikana.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**
- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

Hyvinvointialueen lisääminen ja kotitalouksien poistaminen niiden työnantajien listasta, joka palkkatukea voi saada, on perusteltu.

Muutos, jonka mukaan riittää, että tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanonut työnantaja on lisännyt henkilöstöään irtisanottujen määrän vastaavasti, on tervetullut ja selkeyttää em. tilanteiden punnintaa tukea myönnettäessä. Sujuvien toimintakäytäntöjen varmistamiseksi asiasta on syytä antaa TE-toimistoille ja kuntakokeiluille selkeät toimintaohjeet.

Esityksen mukaan työnantaja voisi saada palkkatukea samasta henkilöstä vain kerran. Tämä on hyvin kategorinen säädös. Nykyisille työmarkkinoille on tyypillistä, että työttömyys- ja tyøjaksot vuorottelevat. Niinpä on mahdollista, että tulee monenlaisia tilanteita, joissa palkkatuen myöntäminen työnantajalle uudestaan samasta työntekijästä täyttäisi 2§:ssä asetetut tuen yleiset edellytykset. Ehdotamme, että tähän asetetaan esim. määräaika, jonka jälkeen tukea voisi saada uudestaan samasta henkilöstä.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Tällä muutoksella on nähdäksemme tavoitettu parhaiten esityksen tavoite ja yksinkertaistetaan merkittävästi tuen hakemiseen liittyvää hallinnollista työtä niin työnantajilla kuin

maksatushakemusten käsittelijöilläkin. Muutos laskee joissakin tilanteissa maksettavan tuen tasoa, mutta tukitason lasku jäänee kohtuulliseksi.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- **Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista**
- **Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen**
- **Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista**

Esitetty muutos selkiyttää ja yksinkertaistaisi palkkatuen markkinointia, hakemista ja myöntämistä, joten uudistus on näillä perusteilla kannatettava. Palkkatukisäädösten yksinkertaistamisen näkökulmasta olisi toivottavaa, että 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea vielä muokattaisiin lähemmäs esityksen peruslinjaa.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- **Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista**
- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista**
- **Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.**

Tuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen on hyvä asia, sillä voi olla positiivinen vaikutus työvoimapulan torjuntaan. Esityksessä on hyvää myös se, että siinä on tunnistettu ennakkoluulot, joita työnantajilla voi liittyä osatyökykyiseen työntekijänä ja ensimmäisen 10 kk tuen voi saada ilman arvioita siitä, vaikuttaako vamma tai sairaus todellisuudessa työntekijän työpanokseen.

Mahdollisuus saada tuelle myös jatkoa on tärkeä asia. Se kuitenkin vaatii säädöstä soveltaville TE-toimistoille ja työllisyyden kuntakokeiluille selvät toimintaohjeet, kuinka selvittää vaikuttaako vamma tai sairaus työstä selviytymiseen. Ehdotamme lisäksi poikkeusta lääkärintodistuksen vaatimiseen tilanteissa, joissa asiakkaan terveyteen vaikuttava tila on pysyvä ja, jolloin työssä selviytymistä on mahdollista arvioida työssä suoriutumisen perusteella.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**
- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**

- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtiontukisääntelyn ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

Kolmannella sektorilla on merkittävä panos työllisyydenhoitoon, erityisesti pitkäaikaistyöttömien työllistäjänä. Kolmannen sektorin 100 % tuen sekä työnantajien sivukulujen huomioiminen esitetyn kertoimen avulla on kannatettavaa, jotta ao. sektorin mahdollisuus toimia palkkatukityöllistäjänä säilyy. 100 % palkkatuen rajaaminen 10 kuukauden ajaksi ei välttämättä ole oikea ratkaisu palkkatuen vaikuttavuuden näkökulmasta.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

Esitys palkkatuen myöntämisestä koko oppisopimuskoulutuksen ajalle ja mahdollisuus monityönantajaiseen oppisopimukseen tuen aikana tukee oppisopimusten joustavaa toteuttamista ja koulutusasteen nostamista. Ehdotus on kannatettava.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

Esitetystä muodosta tuella palkatun siirtäminen, ns. edelleensijoitus, monimutkaistuu käytännöllistään selvästi nykyisestä. Edelleen sijoituksen avulla esim. kuntiin tai yhdistyksiin työllistettyjä on sijoitettu yrityksiin, jolloin osaamista on ollut mahdollisuus nostaa myös avointen työmarkkinoiden tehtävissä. Edelleen sijoittamiseen tulevat uudet ehdot hidastavat edelleen sijoittamisen toimeenpanoa ja tulevat todennäköisesti vähentämään edelleensijoituksia toisen työnantajan tehtäviin.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**
- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**

- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

On myönteistä, että ikääntyneiden heikompi uudelleen työllistymismahdollisuus on huomioitu esityksessä. Esitämme kuitenkin, että 55-vuotta täyttäneiden kohdalla työttömyyden kesto vaatimus olisi yhteensä 12 kk viimeisten 14 kuukauden ajalta. 55-vuotta täyttäneille suunnatun tuen vaikuttavuus todennäköisesti paranisi, jos ei edellytetä 2 vuoden työttömyyttä ennen tuen myöntämistä. Mitä pidempään työttömyys on kestänyt, sitä heikommiksi työllistymismahdollisuudet laskevat.

Palkkatukisäädösten yksinkertaistamisen näkökulmasta olisi toivottavaa, että 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea muokattaisiin muutoinkin lähemmäs esityksen peruslinjaa. Tällaisena 55 -vuotta täyttäneiden tuki näyttäytyy monimutkaisempana kuin palkkatuki keskimäärin. Palkkatukisäädöksissä muissa 50 % tai 70 % tuissa ei ole säädetty vähimmäistyöajasta, onko em. säätely tässäkään kohderyhmässä tarkoituksenmukaista? Epätyypilliset työsuhteet ja epätyypilliset työajat ovat lisääntyneet työmarkkinoilla, niinpä tiukat työajalle asetetut rajaukset vähentävät potentiaalisia työmahdollisuuksia, joihin 55-vuotta täyttäneet voisivat tuen avulla työllistyä.

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- **Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)**
- **Työllisyyspoliittinen-avustus (säädetäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)**
- **Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen**

-

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Perusteltu esitys, lain merkitys on jäänyt vähäiseksi.

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

o **Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.**

Yllä olevia säädöksiä koskeviin esityksiin sisältyy myös kuntien ja yhdistysten työllistämien ns. työnsuunnittelijoiden ja TE-hallintoon vastaavan tyyppisiin valtion tehtäviin työllistettyjen henkilöiden palkkatuen keston rajaaminen max. 10 kk. Muutos lyhentää siis huomattavasti työllistämisaikaa nykyisestä 2 vuoden maksimista. TE-toimistoihin on vuosittain työllistetty yhteensä noin 250 htv:tä. Tuen keston leikkaaminen alle puoleen nykyisestä vähentää huomattavasti työllistämistä em. tehtäviin, sillä tehtävät vaativat pitkän perehdytysjakson.

Toivoisimme, että palkkatukiudistuksen valmistelussa huomioidaan, että TE-toimistoissa ja kunnissa eletään v. 2023-2024 isojen muutosten aikaa, kun TE-palveluiden siirtoon kunnille valmistaudutaan. Siirto tapahtuu vuoden 2024 aikana. Lisäksi vuoden 2023 alussa kunnilta siirtyy tehtäviä ja ao. tehtäviä hoitavaa henkilöstöä hyvinvointialuille. Nämä muutokset tuovat isoja vaikutuksia TE-toimistojen ja kuntien henkilöstöön. Näkemyksemme mukaan muutosten jouhevan etenemisen kannalta on toivottavaa, että työnsuunnittelijoiden ja valtiolle ns. omaan hallintoon työllistettyjen osalta palkkatuen keston rajaaminen ei tule voimaan samaan aikaan muiden uusien palkkatukisäädösten kanssa. Muutoksen toteuttaminen v. 2023 alusta toisi merkittäviä muutostarpeita sekä TE-toimistojen että työnsuunnittelijoita työllistäneiden kuntien henkilöstösuunnitteluun edellä kuvattujen muutosten päälle.

Parhaillaan on lausuttavana myös HE julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi, johon sisältyy myös kunta- ja valtion työllistämistä koskevia muutoksia, käytännössä työllistäminen nykymuodossaan em. sektoreille lakkaa. Esitämme, että työnsuunnittelijoiden ja valtion omaan hallintoon työllistettyjä koskevat säädökset jätetään lausuttavana olevaan "palkkatukilakiin" nykyisen JTYPL:n mukaiseen muotoon aina julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevan lainsäädännön voimaan tulon saakka.

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- a. **Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- b. **Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- c. **Muuta kommentoitavaa**

-

Säippä Sari
Varsinais-Suomen ELY